

Lachen?

Onlangs werd ik aangesproken door een mij onbekende man. Hij had delen uit mijn boek 'Weg van de natuur' gelezen en vroeg zich af waarom ik zo veel tijd in de natuur doorbracht. Zijn eigen ervaring vatte hij aldus bondig samen: 'Ik vind er niets aan in de natuur en zeker niet in mijn eentje. Wat valt er in de natuur nu te lachen? Alles is er zo serieus'.

Ik moet bekennen dat ik even met mijn mond vol tanden stond. Ik had nog nooit stil gestaan bij het komische gehalte van natuurbeleving. Later schoten me toch enkele lachwekkende natuurervaringen te binnen. Zo zag ik een keer na een vroege nachtvorst twee eenden neerstrijken op een bevroren plas. De dieren waren zich kennelijk niet van de plotseling veranderde gesteldheid van het water bewust, want ze kwamen bij hun landing op hun bevederde achterste terecht en gleden onder luid misbaar een paar meter door. Toen ze eenmaal tot stilstand waren gekomen, begonnen ze verongelikt te kwaken. Alsof het KNMI ze een loer had gedraaid. Aan de oever stond ik hardop te schateren om dit potsierlijke tafereeltje.

Maar ik moet toegeven, zulke komische ontmoetingen met wilde dieren zijn uitzonderingen. Bovendien is er geen sprake van wisselwerking. Ik stond die eenden gewoon uit te lachen. Het is plezier om een dier, niet samen met een dier. Met planten valt al helemaal weinig te lachen. Volgens sommigen behoort een dialoog met bomen tot de mogelijkheden, maar ik heb nog nooit gehoord dat iemand samen zat te gniffelen met een eik of in de lach schoot om een bloem die een mop vertelde. Zelfs een klaproos lijkt daartoe niet in staat.

Is de natuur inderdaad zo'n serieuze aangelegenheid? Hoe komt het dan dat ik het ontbreken van komische noten in de natuur zelfs nooit als gemis heb ervaren; dat ik me na een dag in de natuur vaak zo opgewekt voel? Ik realiseer me dat lachen slechts één manier is om uiting te geven aan vrolijke gevoelens. Humor behoort typisch tot het domein van intermenselijke contacten, evenals bijvoorbeeld vergaderen en ruzie maken. Samen lachen geeft uiting aan gemeenschappelijk plezier. Het is een vorm van sociale communicatie.

Een bos heeft niet dezelfde kwaliteiten als een huiskamer of kroeg. Dat is maar goed ook. Met de natuur kunnen we weliswaar geen gevoelens delen, maar we kunnen er wel diepe emoties ondergaan. Blijdschap bijvoorbeeld in het vroege voorjaar over de eerste ontluikende bloemen en de vogels die weer beginnen te zingen. Vrolijkheid als we vlinders zien dartelen boven een bloemenwei in de zomerzon. Vreugde als we getuige zijn van een stralende zonsopgang.

Op zulke momenten kunnen we verbondenheid ervaren met de natuur, ons deel voelen van het wonder van het leven. Het begrip samenleving krijgt dan een diepere betekenis. Het omvat niet alleen onze medemensen maar alle levende wezens die met ons deze prachtige aarde als woonplaats delen.

Eef Arnolds

De tekst is eerder verschenen in het tijdschrift Jonas 62. 2002.